

PISA

У ЦЕНТРИ УВАГИ

education policy education policy education policy education policy education policy education policy education policy

policy

23

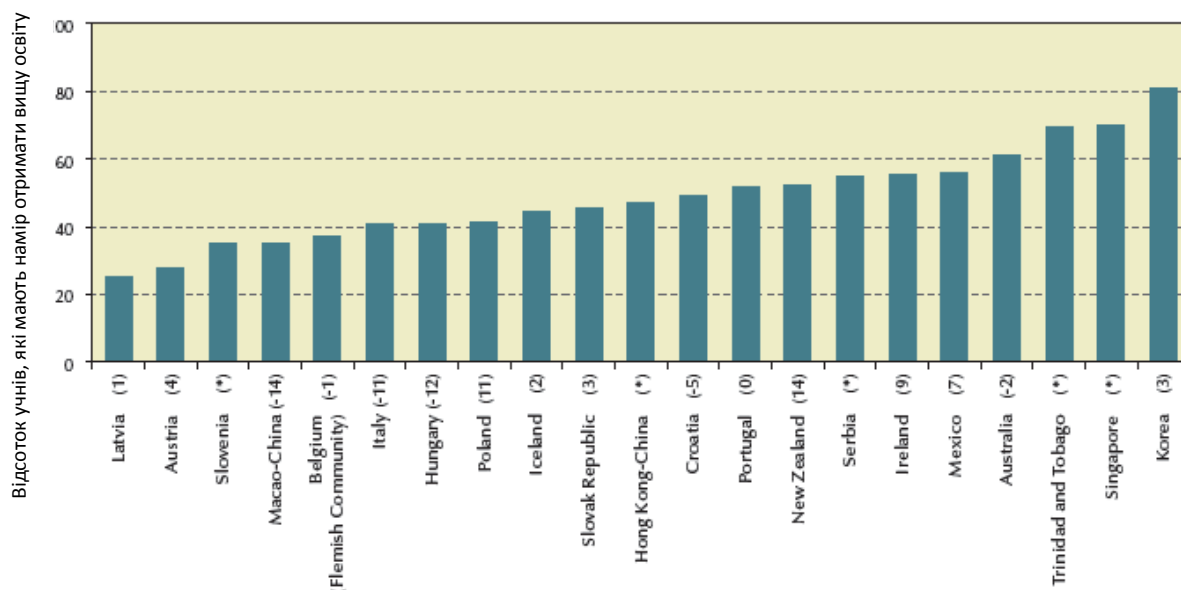
Чим бажають займатися учні після закінчення середньої школи?

- ✓ Учні, які прагнуть отримати вищу освіту, найбільше в Кореї (80%), тоді як найменшу частку таких учнів зафіксовано в Латвії (25%).
- ✓ Велика кількість учнів із високими навчальними досягненнями не мають наміру отримати вищу освіту. Для економіки й суспільства будь-якої країни така тенденція означає потенційну втрату здібних і талановитих людей. Проте вступати до вищих навчальних закладів прагнуть багато учнів з низькими навчальними досягненнями, серед яких навіть ті, чиї поточні результати навчання вказують на можливу невдачу при вступі.
- ✓ У середньому кожен четвертий учень бажає закінчити формальне навчання вже після закінчення середньої школи. Отже, на цьому етапі такі учні потребують достатніх умінь для плавного переходу до початку роботи й дорослого життя.

Національні системи освіти відіграють значну роль у забезпеченні ринку праці кваліфікованими кадрами, а також у сприянні молоді в переході до дорослого життя. Завдання середньої освіти – зробити цей перехід ефективним. Процес переходу розпочинається, ще коли учні тільки починають замислюватися над тим, ким вони бачать себе в майбутньому, і вибудовувати певні наміри. Середня школа повинна керувати такими намірами учнів, щоб забезпечити відповідність умінь та інтересів випускників потребам сучасної економіки й суспільства.

В анкеті у рамках дослідження PISA-2009 учнів із 21 країни й економіки запитали про рівень освіти, який вони планують отримати. Відповіді учнів з різних країн та економік суттєво відрізнялися. Так, наприклад, у Латвії тільки кожен четвертий 15-річний учень мав намір отримати вищу освіту, тоді як у Кореї чотири із п'яти учнів прагнули вчитися у вищих навчальних закладах. Про бажання отримати вищу освіту повідомили понад 60% учнів в Австралії, Сингапурі й Тринідаді і Тобаго, тоді як в Австрії, Бельгії (серед учнів у фламандській частині населення), китайському Макао й Словенії про таке бажання повідомили менше 40% учнів. Починаючи з 2003 року, серед учнів Нової Зеландії й Польщі спостерігається стрімке зростання частки тих учнів, які мають намір отримати вищу освіту. Проте в китайському Гонконгу, Угорщині, Італії й китайському Макао такі частки значно зменшилися порівняно з результатами 2003 року.

Наміри 15-річних учнів стосовно отримання вищої освіти

Примітка: Число в дужках показує відсоткову різницю в даних 2003 і 2009 років.

Для країн та економік, позначених зірочкою (*), дані 2003 року відсутні.

Країни розташовано за відсотком учнів, які мають намір отримати вищу освіту (від найменшого відсотка до найбільшого).

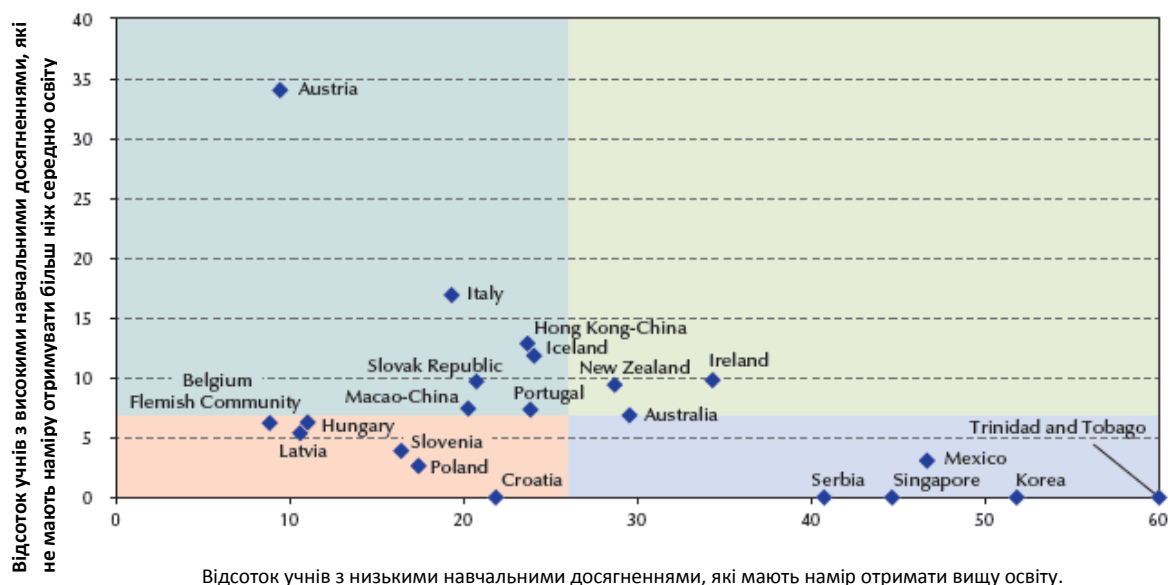
Джерело: ОЕСР (2012), *Grade Expectations: How Marks and Education Policies Shape Students' Ambitions*, PISA, OECD Publishing, табл. В1.1. (Statlink <http://dx.doi.org/10.1787/888932733279>).

Але чи здійснено наміри, які учні згадують у відповідях в анкеті PISA? В основному, так. В усіх країнах та економіках ті учні, які відповіли, що вони прагнуть отримати вищу освіту, мають значно вищі результати в тестуванні PISA з математики й читання, ніж ті, хто не виявили такого прагнення. Найбільш помітною є різниця в результатах із читання в Австралії, Австрії, Бельгії (серед учнів у фламандській частині населення), Хорватії, Угорщині й Словацькій Республіці. Різниця в результатах учнів цих країн становить понад 90 балів – це така різниця в результатах PISA, яку в тестуванні можна подолати, додатково навчаючи учнів у школі більше двох навчальних років. Меншою, але теж помітною є різниця в 50 балів у китайському Гонконгу й китайському Макао. Серед учнів, які мають намір отримати вищу освіту, більшість вибирає навчання за академічними, а не за професійними навчально-підготовчими програмами. Наприклад, у Хорватії, Бельгії (серед учнів у фламандській частині населення), Угорщині, Корей, Сербії й Словацькій Республіці поміж учнів, які прагнуть навчатися у вищих навчальних закладах, спостерігається суттєва різниця (понад 40%) між частками учнів, які вибрали або академічну, або професійну навчально-підготовчу програму. У цих країнах учні, які вже навчаються за професійними навчально-підготовчими програмами, або не вірять, що їм вдасться вступити до вищих навчальних закладів й успішно їх закінчити, або віддають перевагу іншим професійним можливостям. Ці учні адаптують свої наміри, про які йдеться в дослідженні, відповідно до таких переконань.

Однак у кожній країні є певна частка учнів, чиї наміри не відповідають оцінці їхніх умінь і компетентностей: деякі учні з низькими навчальними досягненнями й учні, які навчаються за професійними навчально-підготовчими програмами, мають намір отримати вищу освіту; одночасно деякі з учнів із високими навчальними досягненнями, які найбільш імовірно могли б успішно навчатися у вищих навчальних закладах, не прагнуть отримати вищої освіти. Відсоток учнів з низькими результатами PISA і бажанням навчатися у вищих навчальних закладах є відносно високим в Австралії, Ірландії, Кореї, Мексиці, Сербії, Сінгапурі й Тринідаді і Тобаго. Отже, ці країни повинні зосередити свої системи середньої освіти на бажанні таких учнів продовжувати навчання: для цього слід зумовити їхню більшу активність у шкільному навчанні й забезпечити їх кращими освітніми можливостями. Тоді учні, які мають низькі результати PISA, але спрямовані на досягнення мети, зможуть підвищити свої навчальні результати й матимуть реальні шанси на вступ до вищих навчальних закладів й успішне їх закінчення.

Частка учнів з високими результатами PISA, які не мають наміру продовжувати навчання після закінчення середньої школи, відносно велика в Австрії, китайському Гонконгу, Ісландії та Італії. Така частка в цих країнах становить понад 10%. Країни повинні спрямувати роботу своїх систем середньої освіти на підвищення мотивації учнів щодо отримання вищої освіти. Для цього є різні сприятливі кроки: зумовлення більшої активності учнів у шкільному навчанні, надання учням можливості вибирати академічні або професійні спеціальності згідно з їхніми інтересами, а не з їхніми передумовами для навчання, та інші.

Чи є зв'язок між навчальними досягненнями учнів у школі з їхніми намірами стосовно подальшої освіти?

Примітка: Учні з високими навчальними досягненнями – це ті учні, які мають 4-ий або вищий рівень читацької грамотності за шкалою PISA. Учні з низькими навчальними досягненнями – це ті учні, які мають 2-ий або нижчий рівень читацької грамотності за шкалою PISA.

Лінії розмежування квадрантів – це середні показники країн/економік.

Результати Хорватії, Кореї, Сербії, Сінгапуру й Тринідаду і Тобаго майже не відрізняються від нуля.

Джерело: ОЕСР, (2012), *Grade Expectations: How Marks and Education Policies Shape Students' Ambitions*, PISA, OECD Publishing, Таблиця В1.4. (Statlink <http://dx.doi.org/10.1787/888932733336>).

Учні, які навчаються за професійними навчально-підготовчими програмами, можуть уважати, що їм буде важко навчатися у вищому навчальному закладі. Причиною цього може бути або те, що їхнє академічне навчання не забезпечує їх відповідною підготовкою для вищої освіти, або те, що існують системні перешкоди для їхнього переходу до вищих навчальних закладів.

Вища освіта включає освітньо-кваліфікаційні рівні в галузі гуманітарних наук або інших фахових спеціальностей, окрім освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник», який отримують у професійно-технічних навчальних закладах.

В Ірландії, Кореї, Сербії й Тринідаді і Тобаго понад 40% учнів, які навчаються за професійними навчально-підготовчими програмами, мають намір отримати вищу освіту. Проте цим країнам необхідно переконатися, що в їхніх системах освіти учні забезпечені можливістю вибирати програми для навчання відповідно до інтересів, а не до будь-яких інших чинників, наприклад, до їхніх передумов для навчання. Якщо для вищої освіти система надає перевагу учням з певними передумовами для навчання, це може спричинити загострення соціальної нерівності і потенційну втрату здібних і талановитих людей для економіки й суспільства країни. Хоча в більшості країн спостерігається тенденція до поширення загального доступу до вищої освіти, близько 25% учнів відповіли, що їхня формальна освіта закінчиться після закінчення навчання в старших класах середньої школи. Систематично необхідно забезпечити таких учнів достатніми вміннями й компетентностями, які допоможуть їм плавно перейти до ринку праці й дорослого життя. Частка тих учнів, які бажають закінчити навчання після закінчення середньої школи і які, можливо, одразу після школи почнуть працювати, є найбільшою в Австрії (53%), Словацькій Республіці (40%), Італії (39%) і Хорватії (34%). У більшості країн саме ця група учнів кидає серйозний виклик політикам й освітянам, оскільки надзвичайно високий рівень безробіття, як правило, спостерігається серед осіб, які мають тільки повну середню освіту, особливо серед осіб віком 15-24 роки.

Узагальнення: Середня освіта має одночасно забезпечувати учнів уміннями й компетентностями, які відповідатимуть їхнім далекосяжним планам на майбутнє, і сприяти підвищенню мотивації учнів до більших прагнень, які відповідатимуть вимогам сучасної наукоємної економіки. Школи повинні пропонувати тим учням, які не планують вступати до вищих навчальних закладів, достатні освітні можливості для опанування вміннями й компетентностями, які їм знадобляться в майбутньому.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Гільермо Монти (Guillermo Montt, Guillermo.MONTT@oecd.org)

Ознайомтеся із OECD (2012), *Grade Expectations: How Marks and Education Policies Shape Students' Ambitions*, PISA, OECD Publishing.

Відвідайте сайт:

www.pisa.oecd.org

www.oecd.org/pisa/infocus

Читайте також:

Що думають учні про школу?